

مطالعات نیمه تفضیلی تناسب اراضی برای محصولات عمده زراعی در منطقه ملوس جان و حسین آباد بیضاء - استان فارس علامرضا زارعیان^۱

رشد سریع جمعیت و نیاز روزافزون به خاک، جهت تأمین غذا و سایر مایحتاج بشری موجب گردید تا توجه بشر به خاک و علوم مربوط به آن معطوف شود. بی‌شک یکی از راههای تأمین غذا برای بشر افزایش تولید در واحد سطح و استفاده صحیح (با توجه به توانایی خاک) از اراضی می‌باشد. هدف از این تحقیق عبارتست از: تهیه نقشه تناسب اراضی برای محصولات عمده منطقه و انتخاب مناسبترین محصول با توجه به محدودیتهای آب و هوایی و مشخصات اراضی

منطقه مورد مطالعه در ۶۰ کیلومتری شمال غربی شیراز و دارای متوسط بارندگی سالانه ۳۲۸ میلی‌متر و متوسط دمای ۱۵/۸ درجه سانتیگراد می‌باشد. جهت انجام تناسب اراضی ابتدا اطلاعات اراضی و خاک جمع‌آوری گردید. این اطلاعات شامل: پستی و بلندی (شیب)، خیزی (سیلیگری و زهکشی)، خواص فیزیکی (ساختمان، بافت، درصد حجمی ذرات درشت، عمق کربنات کلسیم و گچ موجود در خاک)، خواص مربوط به حاصلخیزی (ظرفیت تبادل کاتیونی، درصد اشباع بازی واکنش خاک و مقدار کربن آلی) و شوری و قلیائیت خاک (هدایت الکتریکی، درصد پتاسیم تبادل) می‌باشد. همچنین اطلاعات مربوط به آب و هوا مشتمل بر درجه حرارت، بارندگی، تابش نور خورشید، رطوبت نسبی و سرعت باد از ایستگاههای هواشناسی مجاور منطقه تهیه گردید جهت تعیین دوره رشد و دوره مرطوب با استفاده از اطلاعات هواشناسی و براساس نشریه ۱۰۱۵ مؤسسه تحقیقات خاک و آب عمل شد. در صورتی که سیکل رشد گیاهان عمده منطقه در محدوده دوره رشد قرار گیرد، کشت گیاهان بصورت دیم امکان پذیر است. پس از این مرحله اطلاعات خاک و آب اقلیم منطقه مورد نظر را با جداول ارائه شده برای هر گیاه در کتاب سایز^۲ مقایسه کرده و تناسب اراضی را برای محصولات عمده منطقه به روش محدودیت ساده، تعداد و شدت محدودیت و روش پارامتریک (استوری و ریشه دوم) تعیین گردید. این محصولات شامل: گندم، جو، چغندر قند، ذرت، یونجه و برنج می‌باشد.

این تحقیق نشان داد که با توجه به طول دوره رشد در منطقه مورد مطالعه امکان کشت دیم وجود ندارد زیرا در اواخر فصل رشد، با کمبود رطوبت مواجه هستیم و جهت بالا بردن راندمان کشت دیم حتماً بایستی آبیاری تکمیلی انجام گیرد همچنین نتایج بدست آمده نشان داد که از بین روشهای مختلف ارزیابی تناسب اراضی روش پارامتریک (مخصوصاً ریشه دوم) با شرایط منطقه همخوانی بهتری دارد. بطور کلی کلاس تناسب اراضی برای محصولات عمده زراعی منطقه در کلاس S2، S3، N قرار

^۱ عضو هیأت علمی مرکز تحقیقات کشاورزی فارس

می‌گیرند که دلیل اصلی آن بالا بودن کربنات کلسیم در خاکهای منطقه است که بنظر می‌رسد جداول ارائه شده در نشریات فوق برای خاکهای آهکی کشور ما مناسب نیست همچنین مقادیر PH و چند پارامتر دیگر در جداول مذکور احتیاج به اصلاح دارد.